

บทสรุปและข้อ เสนอแนะ

ลีสซิ่ง เป็นบริการจัดหาเงินทุนแบบหนึ่ง โดยเป็น เครื่องมือในการจัดหาทรัพย์สินทุประเภท เครื่องจักรอุปกรณ์เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในกิจการการผลิตและการประกอบธุรกิจต่าง ๆ แทนการซื้อ

ค่าจำกัดความของ "ลีสซิ่ง" นั้น ยังไม่มีค่าจำกัดความใดเป็นที่ยอมรับกันโดยชัดแจ้ง อย่างไรก็ตามอาจสรุปได้ว่า "ลีสซิ่ง" ก็คือข้อตกลงระหว่างผู้ให้เช่าและผู้เช่าเพื่อการเช่าทรัพย์สิน โดยผู้เช่า เป็นผู้เลือกทรัพย์สินและผู้ผลิตหรือผู้แทนจำหน่ายเอง ผู้ให้เช่าเป็นผู้ซื้อทรัพย์สินนั้นแทนผู้เช่าและ เป็นผู้มีการมสิทธิ์ในทรัพย์สิน ในขณะที่ผู้เช่ามีสิทธิที่จะครอบครองและใช้ประโยชน์จากทรัพย์สินนั้นด้วยการชำระค่าเช่าเป็นรายงวดตามระยะเวลาที่ตกลงกัน และ เมื่อสิ้นสุดสัญญา ผู้เช่า มีสิทธิเลือกที่จะซื้อทรัพย์สินที่เช่าเป็นกรรมสิทธิ์ของตน หรือทำสัญญา เช่าต่อหรือส่งมอบทรัพย์สินคืนแก่ผู้ให้เช่าก็ได้ตามแต่จะตกลงกัน

โดยทั่วไปแล้ว การให้เช่าแบบลีสซิ่ง อาจจำแนกได้เป็น 2 ประเภทด้วยกัน ดังนี้

1. Financial Lease คือการเช่าที่มีระยะเวลาปานกลางและระยะยาว ลักษณะของสัญญาเป็นการเช่าตลอดอายุใช้งานของตัวทรัพย์สินที่ทำสัญญาเช่า ซึ่งทางฝ่ายผู้ให้เช่าจะได้รับรายได้ค่าเช่าคุ้มกับทุนที่ได้ลงไปจากผู้เช่าเพียงรายเดียว และฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะบอกเลิกสัญญาก่อนครบกำหนดไม่ได้ ส่วนการซ่อมแซมบำรุงรักษารวมทั้งการประกันภัยในความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นกับทรัพย์สินที่เช่า เป็นหน้าที่ของผู้เช่า

2. Operating Lease คือการเช่าที่มีระยะเวลาสั้น ลักษณะของทรัพย์สินที่ให้เช่า เป็นทรัพย์สินที่ซื้อขายคล่องและมีอายุการใช้งานสั้นกว่าแบบแรก นอกจากนี้แล้วผู้ให้เช่ายังเป็นผู้รับผิดชอบในความชำรุดบกพร่องของทรัพย์สินที่ตนนำออกให้เช่า สัญญาเช่าประเภทนี้อาจจะกำหนดให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งสามารถบอกเลิกสัญญาก่อนระยะเวลาสิ้นสุดที่กำหนดไว้ก็ได้

จากลักษณะดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าการให้เช่าแบบลีสซิ่งแตกต่างไปจากลักษณะของการให้เช่าทรัพย์สินโดยทั่วไป และการให้เช่าซื้อ กล่าวคือ สัญญาเช่าโดยทั่วไปนั้น ผู้เช่ามีสิทธิครอบครองและใช้ประโยชน์จากทรัพย์สินที่เช่าในระยะเวลาอันจำกัดโดยไม่อาจได้กรรมสิทธิ์ไม่ว่าสัญญาเช่านั้นจะมีระยะเวลาสั้นเท่าใด ผู้เช่าหรือผู้ให้เช่าจะบอกเลิกสัญญาเช่าก่อนกำหนดไม่ได้ เว้นแต่จะตกลงยินยอมกันทั้งสองฝ่าย ส่วนสัญญาเช่าซื้อนั้น นอกจากผู้ให้เช่าตกลงให้ผู้เช่าได้ใช้ประโยชน์ในทรัพย์สินชั่วระยะเวลาอันจำกัดแล้ว ยังจะต้องมีคำมั่นของเจ้าของกรรมสิทธิ์ว่าจะขายหรือให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นสิทธิของผู้เช่าเมื่อได้ชำระเงินให้เป็นจำนวนเท่านั้นเท่านี้คร่าว นอกจากนั้นยังให้สิทธิผู้เช่าซื้อที่จะบอกเลิกสัญญาเช่าเสียเมื่อใดก็ได้ โดยการส่งมอบทรัพย์สินคืนให้แก่ผู้ให้เช่า แต่ผู้ให้เช่าจะบอกเลิกสัญญาได้ก็ต่อเมื่อผู้เช่าผิดนัดไม่ใช้เงิน

วิธีการโดยทั่วไปในการทำสัญญาลีสซิ่งนั้น เริ่มจากผู้เช่าแจ้งความจำนงขอเช่า เครื่องจักรอุปกรณ์กับบริษัทลีสซิ่งโดยระบุรายละเอียดของเครื่องจักรที่ต้องการ ราคา ผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายทรัพย์สินนั้น ๆ รวมทั้งระยะเวลาการเช่า เมื่อบริษัทพิจารณาอนุมัติแล้วก็จะทำการติดต่อขอทราบราคาจำหน่ายและเงื่อนไขในการจ่ายเงิน หลังจากนั้นก็จะมีการทำสัญญาการเช่าขึ้นระหว่างผู้ให้เช่ากับผู้เช่า เมื่อทำสัญญาเรียบร้อยแล้ว บริษัทลีสซิ่งจะสั่งซื้อเครื่องจักรตามที่คุณเช่าต้องการ โดยส่งให้ผู้ผลิตส่งมอบให้ลูกค้าโดยตรงและผู้เช่าก็จ่ายค่าเช่าตามที่กำหนดไว้ในสัญญาให้กับบริษัทลีสซิ่ง ส่วนทางบริษัทลีสซิ่ง เมื่อได้รับแจ้งจากลูกค้าในการรับมอบสินค้าเรียบร้อยแล้ว ก็จะชำระเงินให้แก่ผู้ผลิตหรือผู้จำหน่าย เครื่องจักรนั้น ๆ

การจัดการเงินทุนเพื่อให้ได้มาซึ่งเครื่องจักรอุปกรณ์โดยลักษณะของ "ลีสซิ่ง" นี้ จะให้ประโยชน์หลายประการ เช่น

1. การที่ผู้เช่าได้รับเครื่องจักรมาก็เท่ากับว่าผู้เช่าได้รับเงินกู้เต็ม 100% เพราะหากผู้เช่าไปกู้ยืมเงินมาซื้อโดยเอาทรัพย์สินที่ซื้อ เป็นประกันเงินกู้ ผู้เช่าก็ไม่สามารถได้รับเงินกู้เต็มตามจำนวนที่ต้องการ เพราะตามหลักการให้สินเชื่อของสถาบันการเงินจะให้ต่ำกว่าหลักประกัน อย่างสูงก็เพียง 80% ของราคาทรัพย์สินที่เอามาประกัน ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการบังคับชำระหนี้ภายหลังหากมีการผิดนัดเกิดขึ้น

2. การให้บริการลีสซิ่งทำให้ธุรกิจมีแหล่งเงินทุนเพิ่มขึ้น โดยผู้ประกอบการไม่ต้องนำเงินลงทุนไปจมอยู่กับสินค้ราคาแพงประเภท เครื่องมือ เครื่องจักรอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการประกอบกิจการ ทำให้กิจการสามารถนำเงินไปใช้ให้เกิดประโยชน์ทางอื่นได้ เช่น นำไปใช้เป็นเงินทุนหมุนเวียนของกิจการก็ได้ ทำให้เงินทุนหมุนเวียนของกิจการมีวงเงินที่เพิ่มขึ้นไปอีก หรือนำไปใช้ในการลงทุนด้านอื่นของกิจการ

3. สวงวนวงเงิน เครดิตที่มีอยู่ การกู้เงินจากธนาคารจะปรากฏในงบแสดงฐานะการเงินของกิจการ (งบดุล) ว่าเป็นหนี้ธนาคารอยู่ แต่ถ้าบริษัทใช้วิธีลีสซิ่งแทนการซื้อ วงเงินเครดิตที่มีอยู่จะไม่เปลี่ยนแปลงเนื่องจากการใช้วิธีการลีสซิ่งจะไม่ปรากฏในงบการเงิน เพราะค่าเช่าเป็นค่าใช้จ่ายของกิจการ ทำให้ธุรกิจสามารถนำประโยชน์จากวงเงินเครดิตที่มีอยู่ในส่วนอื่นของกิจการได้อย่างเต็มที่

4. ในธุรกิจขนาดเล็กและขนาดกลางที่มีเงินทุนจำกัดสามารถใช้บริการลีสซิ่งได้โดยไม่ต้องมีการค้ำประกันที่ยุ่งยาก ทำให้เกิดประโยชน์แก่ผู้ลงทุนโดยตรง เพราะหลักประกันมีอยู่ในตัวของมันเองแล้วกล่าวคือ หลักประกันของลีสซิ่งก็คือทรัพย์สินที่ทำการเช่ากันนั่นเอง

5. ธุรกิจลีสซิ่งช่วยลดปัญหาในเรื่องความล้าสมัยของเครื่องจักร กล่าวคือ ถ้ากิจการซื้อเครื่องจักรมาใช้เองก็ต้องใช้ไปเรื่อย ๆ จนกว่าเครื่องจักรนั้นจะเสื่อมสภาพจนใช้การไม่ได้ ซึ่งกว่าจะถึงเวลานั้นเครื่องจักรย่อมล้าสมัยแล้ว เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์ รถยนต์ เครื่องซักผ้า เครื่องถ่ายเอกสาร เป็นต้น แต่ลีสซิ่งขจัดปัญหาเหล่านี้ได้ เพราะอายุของสัญญา เป็นเพียงปัจจัยเดียวเท่านั้นที่เป็นตัวบังคับ เมื่อหมดสัญญาแล้วกิจการสามารถเปลี่ยนเครื่องจักรและทำสัญญาใหม่ได้

6. ธุรกิจลีสซิ่งให้ประโยชน์ในด้านภาษีอากรแก่ผู้ใช้บริการ เนื่องจากค่าเช่าเป็นค่าใช้จ่ายอย่างหนึ่ง ผู้เช่าจึงสามารถนำเอาไปหักเป็นค่าใช้จ่ายลดทอนกำไรสุทธิลงได้ เพราะตามปกติบริษัท เสียภาษีจากกำไรสุทธิ ลีสซิ่งจึงช่วยในด้านของการวางแผนภาษีได้ด้วย

7. ธุรกิจลีสซิ่งช่วยลดอัตราเสี่ยงเกี่ยวกับภาวะเงินเฟ้อ และอัตราดอกเบี้ยที่สูงขึ้นได้ กล่าวคือ ค่าเช่าเป็นอัตราคงที่ ดังนั้นแม้จะเกิดภาวะเงินเฟ้อ หรือดอกเบี้ยสูงขึ้น ผู้ใช้บริการลีสซิ่งก็จะไม่ได้รับความกระทบกระเทือน แต่กลับจะได้ประโยชน์จากภาวะการถดถอยเหล่านี้

อย่างไรก็ตาม ลีสซิ่งก็มีข้อเสียอยู่บ้างดังนี้

1. การเช่าแบบลีสซิ่งอาจทำให้ต้นทุนในการผลิตสูงขึ้นได้ กล่าวคือ ในกรณีที่ผู้ประกอบการมีเงินทุนเพียงพอและไม่ได้นำไปใช้ประโยชน์ในด้านอื่น ๆ ของกิจการ หรือไม่ได้นำไปหาประโยชน์ทางอื่นที่มีผลกำไรสูงกว่า แต่กลับเก็บเงินเอาไว้อย่างเฉย ๆ แล้วใช้วิธีการลีสซิ่ง อาจทำให้ต้นทุนการผลิตสูงกว่าการลงทุนซื้อ เครื่องจักร เอง
2. ในกิจการบางประเภทที่ต้องการแสดงฐานะของกิจการ การซื้อทรัพย์สินจะดีกว่า การเช่า เนื่องจาก การเช่าจะปรากฏเพียงค่าใช้จ่ายเท่านั้น แต่ทรัพย์สินที่ซื้อจะปรากฏในบัญชีเป็นสินทรัพย์ของบริษัท กิจการจึงเสียประโยชน์ถ้าผู้ลงทุนมองที่จำนวนสินทรัพย์ของบริษัท เป็นหลักเกณฑ์ ในการตัดสินใจร่วมลงทุนด้วย
3. การให้เช่าแบบลีสซิ่งอาจก่อให้เกิดการขยายงานเกินความจำเป็น เนื่องจากลักษณะการให้สินเชื่อของลีสซิ่งเป็นการให้สินเชื่อ 100% ในขณะที่สินเชื่อแบบอื่นจะให้เพียง 50-80% ของราคาทรัพย์สินที่เป็นประกันเท่านั้น เพราะผู้ที่ปล่อยสินเชื่อต้องคำนึงถึงราคาสินค้าที่ลดลงเนื่องจากการใช้งานด้วย
4. ลีสซิ่งอาจก่อให้เกิดผลเสียของการใช้เครื่องจักรไม่คุ้มกับอายุการใช้งาน ทำให้เกิดการสูญเสียทางเศรษฐกิจอย่างหนึ่ง เช่น เครื่องจักรมีอายุการใช้งาน 5 ปี แต่ทำสัญญาเช่าเพียง 3 ปี และเมื่อหมดอายุสัญญาแล้วก็เปลี่ยนเครื่องจักรใหม่ที่ทันสมัยกว่า จึงเป็นการใช้ทรัพย์สินไม่สมกับประโยชน์และอายุการใช้งานของตัวทรัพย์สิน
5. โดยเหตุที่ลีสซิ่งไม่ใช่การกู้ยืม ดังนั้นผู้ให้เช่าจะกำหนดอัตราค่าตอบแทนเป็นจำนวนสูงเท่าใดก็ได้ไม่มีข้อจำกัด ทว่าเนื่องด้วยกับการคิดอัตราค่าเช่าในสัญญาเช่าซื้อ ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาว่ามีการคิดดอกเบี้ยอัตราคงที่ (Flat-Rate)
6. สำหรับการเช่าระยะยาวในช่วงที่เกิดจากภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ หรืออัตราดอกเบี้ยลดต่ำลงเรื่อย ๆ ผู้เช่าจะต้องรับภาระค่าเช่าสูงกว่าปกติ

7. ปัญหาความล้มสมัยของทรัพย์สิน กรณีการเช่าระยะยาว เพราะสัญญาเช่าเพิกถอนก่อนกำหนดไม่ได้ ผู้เช่าจึงจำต้องจ่ายค่าเช่าต่อไปจนหมดอายุตามสัญญาเช่าทั้ง ๆ ที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์จากทรัพย์สินนั้น เท่าที่ควร นอกจากนั้นการใช้เครื่องมือที่ล้าสมัยยังมีผลเสียทำให้ธุรกิจผลิตสินค้าด้วยต้นทุนที่สูงกว่าคู่แข่ง ทำให้ไม่สามารถขายสู้คู่แข่งได้

เมื่อพิจารณาถึงผลดีผลเสียดังได้กล่าวมาข้างต้น ย่อมจะเห็นได้ว่า การให้เช่าแบบลีสซิ่งยังคงอำนวยประโยชน์ให้แก่ผู้เช่า โดยเฉพาะผู้ประกอบการธุรกิจและอุตสาหกรรมขนาดกลาง และขนาดย่อมที่ขาดแคลนเงินทุนได้เป็นอย่างมาก นอกจากนี้เศรษฐกิจของประเทศไทยส่วนรวมก็ได้รับประโยชน์ด้วย

ในประเทศต่าง ๆ ก็ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของธุรกิจลีสซิ่ง และได้มีการพัฒนาการให้เช่าแบบลีสซิ่งในลักษณะที่แตกต่างกันออกไป แต่ก็อยู่บนพื้นฐานและหลักการที่คล้ายคลึงกัน ธุรกิจลีสซิ่งได้เจริญเติบโตเป็นอย่างมากในประเทศอุตสาหกรรมทั้งหลาย โดยเฉพาะในประเทศสหรัฐอเมริกา สหราชอาณาจักรและได้แผ่ขยายวงกว้างออกไปทั่วยุโรปตะวันตกและในเอเชีย โดยเฉพาะประเทศญี่ปุ่น สถาบันการเงินที่เคยประกอบกิจการธุรกิจการเงินมาแต่ดั้งเดิมปัจจุบันได้กลายมาเป็นส่วนหนึ่งหรือหันมาเข้าร่วมในการดำเนินธุรกิจลีสซิ่งมากขึ้น

การประกอบธุรกิจให้เช่าแบบลีสซิ่งได้กลายมาเป็นอุตสาหกรรมที่ได้รับการกล่าวถึงเป็นอย่างมากในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของธุรกิจเงินทุนในประเทศอุตสาหกรรมทุนนิยม ซึ่งมูลค่าของทรัพย์สินที่เกิดจากการให้เช่าแบบลีสซิ่งได้เพิ่มมากขึ้นในแต่ละปี ธุรกิจลีสซิ่งได้มีการพัฒนาไปอย่างมากทั้งในแง่ที่ถือว่าเป็นเครื่องมือในการลดภาษีอากรและเป็นทางเลือกอีกทางหนึ่งสำหรับโครงการระยะปานกลางที่ต้องการความช่วยเหลือในด้านเงินทุน

สำหรับในประเทศที่กำลังพัฒนานั้น แม้วิธีการให้เช่าแบบลีสซิ่งจะมีการพัฒนาได้ช้ากว่าประเทศอุตสาหกรรม แต่ธุรกิจลีสซิ่งก็กำลังเจริญเติบโตขึ้นเป็นลำดับ ปัจจุบันได้มีการรวมตัวกันของประเทศต่าง ๆ ก่อตั้งสมาคมลีสซิ่งขึ้นหลายสมาคมโดยมีวัตถุประสงค์ที่คล้ายคลึงกัน และบริษัทการเงินระหว่างประเทศก็ได้เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการก่อตั้งบริษัทลีสซิ่งในประเทศที่กำลังพัฒนาหลายประเทศซึ่งรวมทั้งประเทศไทยด้วย

สำหรับในประเทศไทยอาจถือได้ว่าเป็นประเทศในอาเซียนที่มีการพัฒนาธุรกิจทางด้านนี้น้อยที่สุด ปัจจุบันมีผู้ประกอบการให้เช่าแบบลีสซิ่งโดยแท้จริงเพียง 3-4 บริษัท นอกนั้นเป็นบริษัทที่ใช้ชื่อว่า "ลีสซิ่ง" แต่วัตถุประสงค์ในการดำเนินงานเป็นไปในรูปการให้เช่าซื้อโดยเฉพาะด้านการให้เช่าซื้อรถยนต์เป็นสิ่งสำคัญ ทั้งนี้เนื่องจากยังไม่มีกฎหมายรับรองและคุ้มครอง อีกทั้งรัฐบาลยังมิได้ให้การสนับสนุนธุรกิจทางด้านนี้อย่างจริงจัง ประกอบกับได้มีกฎหมายห้ามบริษัทที่ไม่มีใบอนุญาตจากกระทรวงการคลังให้ประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเออร์ ใช้ชื่อบริษัทที่เกี่ยวข้องกับสถาบันการเงินรับอนุญาต บริษัทเหล่านี้จึงเปลี่ยนชื่อบริษัทใหม่โดยใช้คำว่า "ลีสซิ่ง" แทน

การดำเนินงานของธุรกิจลีสซิ่งในประเทศไทย นับตั้งแต่เริ่มเปิดดำเนินการจนกระทั่งปัจจุบันนี้ก็ยังไม่เป็นที่รู้จักแพร่หลายของผู้ประกอบการธุรกิจและอุตสาหกรรมต่าง ๆ รวมทั้งประชาชนโดยทั่วไป ทั้งนี้ก็เนื่องมาจากผู้ประกอบการเหล่านี้เคยชินอยู่กับระบบการเช่าซื้อและการซื้อขายผ่อนชำระ อีกทั้งต้องการความเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินมากกว่าการใช้ประโยชน์จากทรัพย์สิน นอกจากนี้การดำเนินงานของบริษัทลีสซิ่งเองก็ต้องประสบกับปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ เช่น การจัดเก็บภาษีซ้ำซ้อน การแข่งขันกันสถาบันการเงินต่าง ๆ การไม่ได้รับความช่วยเหลือหรือส่งเสริมจากรัฐบาล และการที่ไม่มีกฎหมายรับรองและคุ้มครองเหล่านี้ล้วนเป็นสาเหตุที่ทำให้ธุรกิจลีสซิ่งในประเทศไทยยังไม่เจริญเติบโตเท่าที่ควร

ปัญหาที่สำคัญที่สุดที่ควรจะต้องนำมาพิจารณาก็คือ ปัญหาการไม่มีกฎหมายควบคุมฐานะและการดำเนินงานของบริษัทลีสซิ่งโดยเฉพาะ ซึ่งหากพิจารณาลักษณะและบทบาทของธุรกิจลีสซิ่งในด้านที่เป็นแหล่งระดมเงินทุนเพื่อการจัดซื้อและให้เช่าเครื่องจักรอุปกรณ์ต่าง ๆ สำหรับธุรกิจและอุตสาหกรรมต่าง ๆ แล้ว ก็นับได้ว่าการประกอบธุรกิจลีสซิ่งมีลักษณะ เช่นเดียวกับกับสถาบันการเงินเพื่อการลงทุนประเภทหนึ่ง ต่างกันแต่เพียงที่ธุรกิจลีสซิ่งมีการระดมเงินทุนจากแหล่งที่จำกัด และบริการให้เช่าหรือให้สินเชื่อในรูปของเครื่องจักรและอุปกรณ์โดยได้รับผลตอบแทนเป็นค่าเช่า ในขณะที่สถาบันการเงินอื่น ๆ มีแหล่งเงินทุนจากประชาชนทั่วไปหรือแหล่งอื่นที่กว้างขวางกว่าและให้สินเชื่อเป็นตัวเงิน โดยได้รับผลตอบแทนเป็นส่วนต่างระหว่างอัตราดอกเบี้ยที่กู้ยืมมากับอัตราดอกเบี้ยที่ให้กู้ยืมแก่ลูกค้า

แม้ว่าลักษณะการประกอบธุรกิจลีสซิ่งจะคล้ายคลึงกับสถาบันการเงินมากกว่ากิจการให้เช่าทรัพย์สินทั่ว ๆ ไป แต่ทางการก็มีได้เข้าไปควบคุมฐานะและการดำเนินงานของบริษัทลีสซิ่ง เช่นเดียวกับการควบคุมธนาคารและสถาบันการเงินอื่น ๆ ดังจะเห็นได้จากการที่ไม่มีกฎหมายออกมาควบคุมกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่ง เป็นการเฉพาะในขณะที่สถาบันการเงินอื่นนั้นทางการได้ออกพระราชบัญญัติมาควบคุมการดำเนินงาน เพื่อให้สถาบันการเงินดังกล่าวดำเนินกิจการอยู่ภายในกรอบและแนวทางที่ทางการได้กำหนด เพื่อให้เกิดเสถียรภาพและความเป็นธรรมทั้งต่อผู้ดำเนินงานและผู้มาใช้บริการของสถาบันการเงิน

ในปัจจุบันลีสซิ่งกำลังเริ่มมีบทบาทอย่างกว้างขวาง และทางการก็มีได้เข้าไปควบคุมดูแล เนื่องจากไม่มีกฎหมายรองรับโดยเฉพาะ การดำเนินงานจึงเป็นไปโดยเสรีทำให้มีอิสระที่จะดำเนินการ เพื่อให้ได้กำไรสูงสุดโดยไม่ต้องอยู่ภายใต้การควบคุมทางด้านเครดิตที่เข้มงวดเหมือนดังสถาบันการเงินอื่น ในกรณีเช่นนี้ย่อมก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งต่าง ๆ หลายด้าน โดยเฉพาะเป็นเรื่องที่กระทบต่อระบบการให้สินเชื่อของธุรกิจ เกี่ยวพันกับภาวะเศรษฐกิจและการเงินของประเทศ รวมทั้งผู้เช่าในฐานะผู้บริโภคด้วย

จากผลกระทบดังกล่าว จึงจำเป็นต้องมีกฎหมายออกมาควบคุมธุรกิจประเภทนี้โดยเฉพาะ ทั้งนี้เพื่อป้องกันการสูญเสียทางเศรษฐกิจ และยังเป็น การเสริมสร้างความมั่นใจและหลักประกันให้แก่ผู้ประกอบการธุรกิจประเภทนี้ด้วย และที่สำคัญเพื่อเป็นการคุ้มครองผู้เช่าไม่ให้ถูกเอาเปรียบโดยผู้ให้เช่าจนเกินควร ซึ่งจะทำให้ธุรกิจลีสซิ่งดำเนินไปอย่างถูกต้องตามแนวทางการพัฒนาประเทศทั้งทางด้านเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมของไทยในอนาคต

ถ้าพิจารณาการประกอบกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่งในประเทศต่าง ๆ แล้ว จะเห็นว่าส่วนใหญ่ประสบความสำเร็จ ทั้งนี้เนื่องจากทางการได้เข้าไปควบคุมกิจการลีสซิ่งไม่ทางตรงก็ทางอ้อม นอกจากนี้ทางการยังได้ให้ความช่วยเหลือสนับสนุน โดยเฉพาะการให้ประโยชน์ทางภาษีอากร รวมทั้งในรูปแบบอื่น ๆ อันเป็นประโยชน์ทั้งแก่ผู้ให้เช่าและผู้เช่า สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นเงื่อนไขเบื้องต้นอันสำคัญที่จะขาดเสียมิได้สำหรับการเจริญเติบโตของกิจการลีสซิ่งในประเทศที่กำลังพัฒนา

สำหรับการควบคุมกิจการลีสซิ่งในประเทศต่าง ๆ นั้นจะแตกต่างกันไป บางประเทศจะมีการออกกฎหมายลีสซิ่งมาเพื่อใช้ดูแลการดำเนินงานของบริษัทลีสซิ่ง แต่บางประเทศก็ไม่มีกฎหมาย

เฉพาะดังกล่าวตัวอย่าง เช่น ประเทศอินโดนีเซีย เกาหลีใต้ ฝรั่งเศส จะมีกฎหมายลีสซิ่งโดยเฉพาะ เพื่อใช้เป็นหลักและควบคุมการดำเนินงานธุรกิจลีสซิ่ง โดยการกำหนดค่านิยามของการประกอบธุรกิจลีสซิ่งทรัพย์สินที่จะให้เช่าแบบลีสซิ่ง ระยะเวลาเช่า การขอใบอนุญาตเพื่อประกอบกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่ง ฐานะทางกฎหมายของผู้ประกอบการลีสซิ่ง ผู้เช่าที่อยู่ในขอบข่าย ทุนจดทะเบียนของบริษัทลีสซิ่ง การเข้ามาเป็นเจ้าของกิจการลีสซิ่งของบริษัทต่างชาติ การควบคุมทางด้านเครดิต เป็นต้น สำหรับหน่วยงานที่มีหน้าที่ควบคุมการประกอบการของธุรกิจลีสซิ่งนั้น ก็จะแตกต่างกันไป บางประเทศกำหนดให้ลีสซิ่งอยู่ภายใต้การดูแลของกระทรวงพาณิชย์บางประเทศอยู่ในความควบคุมของกระทรวงการคลัง ในประเทศที่ไม่มีกฎหมายลีสซิ่งโดยเฉพาะ เช่น สหรัฐอเมริกา สหราชอาณาจักร สิงคโปร์ มาเลเซีย หรือประเทศไทย ธุรกิจลีสซิ่งอยู่ภายใต้กฎหมายทั่วไป อย่างไรก็ตามส่วนใหญ่ก็จะกำหนดข้อจำกัดบางประการเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจลีสซิ่ง อาทิเช่น ฐานะทางกฎหมายของผู้ประกอบการจำกัดการเข้ามาถือหุ้นของบริษัทต่างชาติ ข้อเลือกในการซื้อคืนของผู้เช่า เป็นต้น

เกี่ยวกับการควบคุมและส่งเสริมธุรกิจลีสซิ่งในประเทศไทยนั้น ปัจจุบันทางการได้ให้ความสนใจและเล็งเห็นถึงความสำคัญของธุรกิจลีสซิ่งมากขึ้นเป็นลำดับ ซึ่งจากการศึกษาและประสานงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานของรัฐได้พิจารณาแล้วเห็นว่า กิจการให้เช่าเครื่องจักรแบบลีสซิ่ง เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนา เศรษฐกิจและอุตสาหกรรมของประเทศ โดยเป็นการเพิ่มแหล่งเงินทุนแหล่งใหม่ให้ผู้ประกอบกิจการอุตสาหกรรมโดยเฉพาะจะเป็นประโยชน์แก่อุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม แต่เท่าที่เป็นอยู่กิจการนี้ยังไม่อาจขยายตัวได้เท่าที่ควร เนื่องจากภาวะภาษีอากรไม่เอื้ออำนวย และกิจการนี้ยังไม่มีกฎหมายควบคุมโดยเฉพาะ ซึ่งหากปล่อยให้ดำเนินกิจการต่อไปโดยไม่มีกฎหมายควบคุม อาจก่อให้เกิดผลกระทบกระเทือนต่อการดำเนินงานของสถาบันการเงินอื่น และอาจมีผลกระทบต่อภาวะเศรษฐกิจของประเทศได้ ดังนั้นทางการจึงได้มีนโยบายที่จะควบคุมและส่งเสริมธุรกิจลีสซิ่งขึ้น โดยปัจจุบันได้มีการพิจารณาเป็น 2 แนวทางคือการพิจารณาให้ความช่วยเหลือทางด้านสิทธิและประโยชน์ผ่านสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน และการพิจารณาให้เช่าแบบลีสซิ่งโดยมีกฎหมายรองรับที่แน่นอน ซึ่งในขณะนี้อยู่ระหว่างการศึกษาและการพิจารณาของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการดำเนินงานของธุรกิจลีสซิ่ง

ในส่วนของการพิจารณาจากกิจการประกอบธุรกิจลีสซิ่งนั้น แต่เดิมผู้ประกอบการลีสซิ่งต้องเสียภาษีการค้าในอัตราร้อยละ 2.5 ของค่าเช่าเช่นเดียวกับการให้เช่าทรัพย์สินทั่วไป

โดยค่าเช่าในกรณีของการให้เช่าแบบลีสซิ่งนี้ได้แก่ เงินต้นรวมกับดอกเบี้ย แต่ปัจจุบันได้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางภาษีอากรในส่วนนี้ใหม่ โดยได้มีการออกพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ 14) พ.ศ. 2529 ซึ่งได้กำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจลีสซิ่งเสียภาษีการค้าในอัตราร้อยละ 3.0 ของรายรับเฉพาะส่วนที่เกินกว่าราคาทุน ซึ่งหมายถึงดอกเบี้ยเท่านั้น นั่นก็หมายความว่าภาระภาษีของธุรกิจลีสซิ่งจะอยู่ในระดับเดียวกับธนาคารและสถาบันการเงินอื่น ๆ อย่างไรก็ตามการแก้ไขกฎหมายในส่วนนี้เป็นการให้อำนาจไว้ล่วงหน้า เนื่องจากปัจจุบันอธิบดีกรมสรรพากรยังมิได้กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่ง กฎหมายดังกล่าวจึงยังไม่มีผลใช้บังคับ

อย่างไรก็ตาม จากนโยบายของรัฐบาลดังกล่าวที่จะให้มีการควบคุมและส่งเสริมธุรกิจลีสซิ่งอย่างจริงจังนั้น ย่อมทำให้ผู้ประกอบการลีสซิ่งเกิดความมั่นใจขึ้น และ เมื่อธุรกิจลีสซิ่งมีกฎหมายออกมารองรับโดยเฉพาะประกอบกับรัฐบาลให้การสนับสนุนและส่งเสริม เป็นที่แน่นอนแล้ว โอกาสที่ธุรกิจลีสซิ่งจะขยายตัวเพิ่มขึ้นจะเป็นไปได้มาก เมื่อธุรกิจลีสซิ่งขยายตัวก็ทำให้เกิดการแข่งขันกันซึ่งจะทำให้เป็นผลดีแก่เศรษฐกิจของประเทศและสามารถเพิ่มประสิทธิภาพในด้านการพัฒนาอุตสาหกรรมตามเป้าหมาย ในขณะที่เดียวกันก็เป็นการพัฒนาธุรกิจลีสซิ่งไปพร้อม ๆ กันด้วยซึ่งจะทำให้ธุรกิจลีสซิ่งมีความเจริญเติบโตควบคู่ไปกับการพัฒนาเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมของประเทศต่อไปในอนาคต

ข้อเสนอแนะ

1. ควรเร่งจัดทำเนียบการออกกฎหมาย เพื่อป้องกันผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นอันก่อให้เกิดความสูญเสียทางเศรษฐกิจ การตรากฎหมายนั้นควรออกเป็นรูปพระราชบัญญัติ เพื่อให้ได้ให้มีมาตรการในการควบคุมและบทลงโทษในคราวเดียวกันในกรณีที่บริษัทลีสซิ่งกระทำการฝ่าฝืนกฎหมายหรือคำสั่งอื่นใดของทางการ หรือกรณีฐานะการ เงินหรือการจัดการของบริษัทลีสซิ่งเสื่อมลงและไม่อยู่ในฐานะที่จะประกอบธุรกิจต่อไปได้

2. การกำหนดสาระสำคัญของกฎหมาย ควรมีการกำหนดสิทธิและหน้าที่ของคู่สัญญา เพื่อเป็นการคุ้มครองผู้ให้เช่าและผู้เช่า และเพื่อป้องกันการเอาเปรียบโดยผู้ให้เช่าจากการทำสัญญาที่ไม่เป็นธรรม นอกจากนี้ควรกำหนดมาตรการในการควบคุมการดำเนินงานของธุรกิจลีสซิ่ง เช่น การกำหนดเงินทุนจดทะเบียน การกำหนดวิธีการปล่อยสิน เชื้อซึ่งควรสอดคล้องกับ

การดำเนินงานของธุรกิจ การขออนุญาตและการออกใบอนุญาต การให้อำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่เข้าไปตรวจสอบบัญชีหรือเอกสารหลักฐานต่าง ๆ การพักใช้ใบอนุญาตและการเพิกถอนใบอนุญาต รวมทั้งการกำหนดบทลงโทษ เป็นต้น

3. ถึงแม้ว่าธุรกิจลิสซิ่งจะเป็นธุรกิจที่ไม่เกี่ยวข้องกับการผลิตโดยตรง แต่ก็สมควรได้รับการพิจารณาส่งเสริมการลงทุน เพราะ เป็นธุรกิจที่ช่วยให้สามารถนำเอาเทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้ามาใช้ในการผลิตได้ เมื่อธุรกิจลิสซิ่งได้รับสิทธิประโยชน์จากการส่งเสริมการลงทุน ก็จะมีผลดีต่อผู้ใช้บริการด้วยซึ่งอาจเป็นในรูปของค่าเช่าที่ต่ำลง ทำให้การเช่าแบบลิสซิ่งเป็นที่นิยมและแพร่หลายมากยิ่งขึ้น

4. ควรกำหนดให้ธุรกิจลิสซิ่ง เป็นธุรกิจประเภทหนึ่งของสถาบันการเงินในระบบ โดยห้ามมิให้ผู้ใดประกอบกิจการโดยมิได้รับใบอนุญาตจากทางการ เพราะ เป็นเรื่องที่มีผลกระทบต่อระบบการให้สินเชื่อของธุรกิจ เกี่ยวพันกับการอุตสาหกรรมและเศรษฐกิจของประเทศ นอกจากนี้ การส่งเสริมให้ผู้ประกอบการลิสซิ่งดำเนินกิจการในรูปของบริษัทร่วมทุนกับต่างประเทศ เพื่อจะได้รับประโยชน์ในด้านเงินทุนจากต่างประเทศและการถ่ายทอดเทคโนโลยีเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจลิสซิ่งและควรเปิดโอกาสให้สถาบันการเงินอื่นเช่น ธนาคารพาณิชย์ และบริษัทเงินทุนให้บริการทางด้านลิสซิ่งด้วยแต่ก็จะต้องขออนุญาตประกอบกิจการโดยมีใบอนุญาต เฉพาะด้วย

5. เนื่องจากผู้ประกอบการธุรกิจและอุตสาหกรรมโดยทั่วไปยังขาดความรู้ความเข้าใจในธุรกิจลิสซิ่งอย่างเพียงพอ และมีความเคยชินในระบบการเช่าซื้อหรือผ่อนชำระ ซึ่งมุ่งเน้นด้านการมีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินมากกว่าใช้ประโยชน์ในทรัพย์สิน ดังนั้นควรมีการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ เพื่อให้ผู้ประกอบการได้ทราบถึงลักษณะการดำเนินงานของกิจการและประโยชน์ของการใช้บริการ เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในเรื่องประโยชน์ของการเช่าทรัพย์สินเพื่อลงทุน ก็จะทำให้ธุรกิจนี้แพร่หลายมากขึ้น สิ่งที่สำคัญคือ ต้องสร้างแนวความคิดให้กับนักธุรกิจก่อนว่า "ผลกำไรนั้นได้มาจากการใช้ประโยชน์ของเครื่องจักรอุปกรณ์โดยตรงมิใช่ได้มาจากการเป็นเจ้าของ"